

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR MALÍŘSTVÍ 1

PAINTING STUDIO 1

VŠEDNOST NA KRAJI MĚSTA

EVERYDAYNESS AT THE TOWN OUTSKIRTS

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR/KA PRÁCE

AUTHOR

Jakub Dvořák

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. MgA. Vasil Artamonov

BRNO 2022

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 4 - 6
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 7 – 11

TEXTOVÁ ČÁST

Anotace:

Bakalářská práce je souborem pěti olejomalb s názvem Všednost na kraji města. Tři obrazy jsou velkého formátu, ostatní dvě práce jsou středního formátu. V obrazech se zabývám svou zkušeností s prostředím periferie na malém městě, v malbě řeším především kompozici a barvu.

Svoji bakalářskou práci považuji za vyjádření a součást svého dlouhodobého zájmu o téma všednosti, každodennosti, civilnosti či obyčejnosti ve vztahu k prostředí, v němž žiji a ve kterém se každodenně pohybuji. Defacto celou dobu svého studia v Ateliéru malířství 1 jsem náměty pro malířské zpracování hledal poblíž sebe. Ať už se jedná o portréty členů rodiny a přátel, reálie z blízkého okolí, zátiší z předmětů nalezených poblíž či vybavení studentského bytu, vždy jsem vycházel z toho, co mě bezprostředně obklopuje a s čím mám vlastní zkušenosti.

Dovolím se označit za pokud ne pečlivého, tak alespoň snaživého pozorovatele okolního světa a různých detailů, jenž skýtá. Na tomto základě jsem si v počátku své malířské dráhy vytyčil pomyslný cíl – zvládnout a umět dobře napodobit viděné. Úsilí ve značné části své tehdejší tvorby jsem věnoval sysifovskému snažení přiblížit se ideálům mimesis - pro mě chápaných ve smyslu co nejlepší nápodoby fotografie, byť ne doslova v hyperrealistickém smyslu. Podobně jsem se snažil posléze budovat nějaký osobnější rukopis. Právě v takové situaci jsem se v době příchodu do AM1 poněkud topil, než jsem se zde naučil, jak malbu uchopit tak, aby ji netrápila utahanost a umět používat malířské zkratky, fungující stylizaci či lépe uvažovat nad kompozicí a obrazovými plány. Cítím, že za dobu svého pobytu v Ateliéru jsem nabyl jistou svobodu, ke které jsem se dlouhou dobu předtím snažil přiblížovat a mohl si formovat malířské vyjádření víceméně dle vlastní vůle.

Obsah předchozích řádků uvádí informace, které považuji za důležité zmínit v kontextu samotné bakalářské práce. V úvodu jsem se pokusil nastínit hnací motor zájmu mého malířského snažení, přičemž bych na to plynule a více obšírněji navázal.

V létě 2019 jsem začal pracovat na sérii obrazů - pohledů na ulici a širší okolí z oken domu. Uvedené datum lze považovat za pomyslný bod, od kterého se doposud snažím cílovat své pojetí všedního světa, který mě obklopuje. Jako člověk žijící na okraji menšího města na Vysočině se ve svých malbách snažím divákovi předat pokud možno co nejvíce komplexní obraz tohoto prostředí a bakalářskou práci tak považuji za jakousi koncentraci toho, čemu se dlouhodobě věnuji, tak jak jsem se to pokusil nastínit v úvodu. Také jsem zmínil, že se považuji za důkladného pozorovatele, a dlouhodobě odpozorované reálie a detaily z mého okolí přenáším na plátno. Bakalářská práce, stejně jako má dosavadní práce představuje pohled na současné české maloměsto.

Od počátku byla jednou z mých postatných motivací snaha kriticky reflektovat prostředí, ve kterém se celý dosavadní život pohybuji. Skrze malbu mi šlo o lehce ironicky vyznívající komentář o estetických hodnotách současné společnosti. V té době jsem s velkým zájmem studoval vzory na křiklavě pestrobarevných zateplených fasádách, jak u domů v sousedství, tak na nedalekých panelácích, a cítil potřebu se k tomu vyjádřit. Postupem času jsem se v obrazech více uvažoval nad formou, nicméně tento počáteční impuls nikam v zásadě nezmizel, jen jsem se rozhodl svou práci pojmout více jako subjektivní studii. Velký vliv na

nahlížení na svoji práci mělo seznámení s dílem sociologa Zygmunta Baumana,¹ což mi poskytlo návod, jak lépe uvažovat o okolním světě, který maluji. Postřehy, které vnímám v kontextu své práce jako relevantní, přináší i nová publikace Neznámá společnost od Pavla Pospěcha.² Pohledy na maloměsto považuji za společensky důležité téma, jelikož v současnosti můžeme pozorovat stále zvětšující se rozdíly mezi centry a periferiemi, což v oblasti výtvarného umění není reflektováno tak silně jako například klimatická krize, nicméně na fungování naší společnosti, potažmo celé západní civilizace, mají tyto tendence nemalý vliv a volební výsledky je jen zhmotňují.

Prostředí, ve kterém žiji a které se snažím reflektovat na svých obrazech má své základy v 50. a 60. letech minulého století jako čtvrt vyhrazená pro rodinné domy, tehdy samozřejmě stavěné svépomocí. Pro mě jako malíře je tato (ne)architektura a její současné proměny vděčným motivem. Nacházím zde přímo studnici projevů lidovosti, ve které se setkává a vzájemně mísí vkus s nevкусem, leckdy až kýčem. Břízolitová omítka, sgrafita, eternitové a oplechované střechy, plastová okna, luxfery, modernisticky tvarované stříšky nad vstupním vchodem, zateplené fasády natřené do sytých meruňkových odstínů, podezdívky z lámaného kamene, komíny, satelitní přijímače, svařovaná zábradlí a ploty s ornamenty, skleníky, pouliční osvětlení, zámková dlažba – pokud bych měl vytvořit pomyslný seznam pojmů, se kterými ve svých obrazech operuji a s jejichž pomocí vytvářím svoji představu maloměsta, tak tato slova by tvořila pevný základ.

Moje malba má výrazně dokumentární charakter, čemuž se snažím přizpůsobit rukopis, respektive hledat cesty k adekvátní stylizaci – například místům, která znázorňují břízolitovou omítku přisuzuji jinou strukturu než plochám, vyjadřujícím vyhlazenou zateplenou stěnu. Stejně jako přikládám důraz na detaily, které považuji za podstatné informace. Nejen z tohoto důvodu volím pro svoji práci malbu a nikoliv například fotografii – struktura povrchu a střídání pastóznějších vrstev s těmi nevrstvenými jsou pro mě podstatné formální prvky, na které se vážou i související důležité obsahové významy, což fotografií nelze vyjádřit dostatečně sugestivně. V malbě mě zajímá především barva, nicméně v rámci bakalářské práce jsem kladl zvláštní důraz na kompozici, kterou jsem v kontextu předchozí tvorby lehce upozaďoval na úkor právě barvy. Jedním z významů volby realistické malby dnes je z mého pohledu kromě zaujmutí kontrapozice vůči konceptuálním proudům možnost promlouvat i mimo svět umění. Do jisté míry mi jde o srozumitelnost, být se pod přístupným povrchem snažím artikulovat zmíněná témata. Obecně pokládám svoji bakalářskou práci, jak jsem již naznačil dříve, za zúročení toho, čemu jsem se naučil během studia a práci na předchozích obrazech.

Bakalářská práce se skládá ze série tří velkoformátových obrazů, doplněných dvěmi staršími malbami. Velký formát jsem zvolil jednak z důvodu, že nebylo potřeba upůsobit velikost kvůli prostoru – tentokrát jsem nemaloval při přímém pohledu z okna, ale také z podvědomého přirovnání "velký formát pro velkou zkoušku". Ostatní obrazy dřívějšího data mají dokládat tématickou kontinuitu a zároveň ukázat určitou proměnlivost a vývoj malířského jazyka. Veškeré práce zařazené do tohoto souboru jsou olejomalby.

Podstatným podnětem pro moji práci je tvorba Edwarda Hoppera, kterého jsem dříve považoval za svůj největší malířský vzor, a kterého si stále vážím pro skvělou kombinaci formy a vyjádření typické melancholické atmosféry. Podobně mám velmi rád malby Fairfielda Portera, u kterých obdivuji zejména práci se světlem. Určitou inspiraci nacházím u

1 BAUMAN, Zygmunt a Tim MAY, 2004. *Myslet sociologicky: netradiční uvedení do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 80-86429-28-8.

2 POSPĚCH, Pavel, 2021. *Neznámá společnost: pohledy na současné Česko*. Brno: Host. ISBN 978-80-275-0826-6.

malířů Skupiny 42, Františka Hudečka a Františka Grosse, především u jejich zájmu o periferii a civilní náměty.

Za důležitý inspirační zdroj pokládám práci Dobroslava Folla, respektive jednu z jeho poloh, se kterou mě obeznámil Tomáš Hlavenka. Foll jako zakládající člen skupiny Radar je znám především obrazy techniky, letadel, aut a raket, které ztělesňovaly technooptimismus šedesátých let, a to vyjádřené (krotce) modernistickou estetikou. *"Zájem o civilizační náměty a techniku našel svůj výraz v kompozicích skládajících se z mozaiky geometrizovaných a silnou linkou ohraničených barevných ploch a stylizovaných zjednodušených tvarů a směřoval k abstraktní geometrické formě"*.³ Pro mě jsou směrodatnější jeho civilnější obrazy silnic, benzinových pump, železničních přejezdů a kulturní krajiny s jasně znázorněnými civilizačními prvky. V některých svých obrazech, i v těch, které jsou součástí bakalářské práce, na něj v rámci určitých detailů odkazuji.

Ze současné malby mě silně oslovuje tvorba skupiny izraelských malířek, tvořících uskupení New Barbizon⁴. Jak lze odvodit z názvu, jejich práci spojuje malba v plenéru a náměty z každodenního, všedního života. Velmi oceňuji jejich práci s barvou a světlem, a s jakou lehkostí a zároveň s lehkými náznaky ilustrace jsou výsledné obrazy podány. Inspirativní jsou pro mě zejména malby Anny Lukashevské⁵ a Natalie Zourabové⁶. Z českých umělců je mi sympatická tvorba Antonína Střížka, kde v řadě obrazů nacházím podobné náměty, kterými se sám zabírám. Pro moji práci má v neposlední řadě velký vliv i tvorba Vasila Artamonova, který mě navíc seznámil s velmi podnětnou sovětskou malbou 60.let, zejména s dílem Viktora Popkova.

3 CHMELÁŘOVÁ, Marcela, 2012. Zapomenutý Dobroslav Foll. *Artplus.cz* [online]. [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://www.artplus.cz/cs/aukcni-zpravodajstvi/1/zapomenuty-dobroslav-foll>

4 *New Barbizon*, <https://newbarbizon.wixsite.com/new-barbizon>, vyhledáno 11.5.2022

5 *Anna Lukashevsky*, <https://annalook.wordpress.com/>, vyhledáno 11.5.2022

6 *Natalia Zourabova*, <https://www.nataliazourabova.com/>, vyhledáno 11.5.2022

OBRAZOVÁ ČÁST

Garáže, olej na plátně, 140 x 200 cm, 2022

Řada domů, olej na plátně, 130 x 200 cm, 2022

Zahrada se skleníkem, olej na plátně, 200 x 200 cm, 2022

MASCOM, olej na plátně, 85 x 65 cm, 2021

Hlavní silnice, olej na plátně, 120 x 90 cm, 2020